

ροφορηθεὶς παρὰ τῆς συζύγου του, ὅτι εἰς τὴν ἀνάγκην των ἐχορήγησε πᾶσαν ἱατρικὴν βοήθειαν, εὐχαριστηθεὶς τὸν προσεκάλεσεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἔκχμε τὰς συνήθεις φιλοφρονήσεις, τὸν ἔβαλεν ἐν τῇ παλάμῃ του μίαν δούπιαν Ἰσπανικὴν. Ὁ Ἰατρός χωρὶς νὰ τὴν παρατηρήσῃ, νομίζων, ὅτι τὸ προσφερθὲν ἦτο δίστηλον, ἐπειδὴ δὲν ἤχριζε περισσότερον ὁ κόπος του, ἐξελθὼν τῆς οἰκίας, παρτήρησε καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο δούπια ἀντὶ διστήλου, ὅθεν στραφεὶς ἀπέδωκεν εἰς τὸν ναύτην τὴν δούπιαν. Ὁ ναύτης ὅμως, φανταζόμενος ἄλλο παρ' ὅ,τι ἐφαντάζετο ὁ Ἰατρός, Ἰατρέ, τὸν λέγει, γνωρίζω, ὅτι ἡ ἀμοιβὴ αὕτη εἶναι ὀλίγη ὡς πρὸς τοὺς κόπους σου, πλὴν δέχθητι πρὸς τὸ παρὸν τὴν δούπιαν καὶ ὅταν σὺν Θεῷ κάμω ἐπικερδέστερον ταξειδίον, τότε θέλω σὲ ἀνταμοίψει καλῆτερον. Ὁ Ἰατρός, βλέπων τοιαύτην μεγαλοδωρίαν ἀπὸ ναύτην, ἀνεχώρησεν ὄχι μόνον ὑπερευχαριστημένος ἀλλὰ καὶ ἐκπεπληγμένος.

Ἦσαν πρὸς τοὺς ἄλλοις εἰς ἄκρον εὐσεβεῖς καὶ κατ' ἐξοχὴν αἱ γυναῖκες, αἵτινες, ὅταν ἔλειπον οἱ ἄνδρες των συνηθροίζοντο πέντε ἕως δέκα καὶ προσέτρεχον κατὰ συνοδείας εἰς τὰς ἐκκλησίας, τὰς οὔσας εἰς τὰ ὄρη φέρουσαι θυμιάματα καὶ κηρία, ὅπου ἕκαμον ἀενάως λειτουργίας καὶ παρακλήσεις πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα κατευοδώσῃ τοὺς ἄνδρας των, καὶ πρὸς ἐνδειξιν τῆς μεγάλης εὐλαβείας των, ἄξιον σημειώσεων θεωρεῖται ἐνταῦθα τὸ ἀκόλουθον περιστατικόν.

Προκόπιος ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐλθὼν εἰς βαθύτατον γῆρας, παρητήθη τοῦ θρόνου τῷ 1801, διὰ νὰ ἡσυχάσῃ τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν πατρίδα του Δημητσάναν. Ὅσον εὐρεθεὶς κατὰ

τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ περίφημος Δ. Σαρχώσης μετὰ πλοῖόν του, ἐπεβιβάσθη εἰς αὐτὸ ἐπίτηδες διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ὑδραν ἐκ τοῦ πλησίον, ὡς ἐξεφράσθη ὁ ἴδιος εἰς τὸν Σαρχώσῃν, καὶ ἐκαῖθεν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Φθάσαντες δὲ ἀντικρυ τῆς Ὑδρας, ἀνήγγειλεν ἀμέσως ὁ Σαρχώσης εἰς τοὺς κατοίκους τὴν ἔλευσιν τοῦ Πατριάρχου, οἵτινες κινούμενοι ἀπὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα, ὅλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, περιεκύκλωσαν ἀμέσως ὅλα τὰ παράλια τοῦ λιμένος διὰ νὰ τὸν ἴδωσι καὶ λάβωσι τὴν εὐλογίαν του.

Οἱ Πρόκριτοι, θέλοντες νὰ τὸν ὑποδεχθῶσι μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας, ἀφ' εὖ ἡτοιμάσαν ὅλα τὰ πρὸς ὑποδοχὴν ἀναγκαῖα, παρατεταγμένοι ἀφ' ἑνὸς μέρους οὗτοι, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ τόπου, ὁμοῦ καὶ ὁ ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου, ἐνδεδυμένοι τὰς λαμπροτάτας στολὰς των μετ' ὅλου τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου, ἀνέμενον εἰς τὴν ἀποβάθραν, διὰ τὸν ὑποδεχθῶσι μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων.

Μετ' ὀλίγην ὥραν ἐπιβάς ὁ Σαρχώσης εἰς τὴν λέμβον ὁμοῦ μετὰ τὸν Πατριάρχην καὶ ἔχων στολισμένον τὸ πλοῖόν του μετὰ διαφόρους σημαίας, ἐρρίψεν εἰκοσιμῖαν κανονοβολὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριάρχου, αἱ ὁποῖαι καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς κατοίκους τὴν ἀπόδασίν του. Ταυτοχρόνως ὅλα τὰ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα σημαιοστολισμένα ἐχαιρέτησαν αὐτὸν ὡσαύτως μετὰ ἄλλα τόσα κανόνια τὸ καθέν, εἰς τρόπον, ὥστε ὁ ἀκατάπαυστος κανονοβολισμὸς καὶ ὁ ἥχος τῶν κωδῶνων τῶν Ἐκκλησιῶν ἔκαμαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην εὐφρόσυνον εἰς τοὺς κατοίκους, καὶ ν' ἀντηχῶσιν ὅλα τὰ περίε. Ὁ δὲ Πατριάρχης ἀποβάς εἰς

τὴν ἀποβάθραν, ὅπου τὸν ἐπερίμενον ὄλαι οἱ Ἀσχα τοῦ Τόπου καὶ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὑπεδέχθη παρὰ πάντων, ὡς ἄλλος Βασιλεὺς μ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ θρησκευτικὸν σέβας, τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν εἰς τὸν ἀνώτατον ἀρχηγὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Προπορευομένων δὲ τῶν Ἱερέων καὶ διακόνων μετὰ θυμιατῶν καὶ λαμπάδων ὀπισθεν αὐτῶν ἤρχετο ὁ Πατριάρχης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἀρχιερέως καὶ τοῦ Ἡγουμένου, καὶ συνωδευμένος τὸ κατόπιν ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους, καὶ οὕτω τὸν ὠδήγησαν μετὰ ψαλμῶδων ἔνδον τοῦ Μοναστηρίου, ὅπου ἐψάλη ἡ συνήθης δοξολογία, καὶ εὐλογήσας τρεῖς τὸν λαὸν ἐξῆλθε πάλιν συνωδευμένος μετὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως οὗ ἔφθασαν εἰς τὴν προσδωρισμένην κατοικίαν του, ὅπου ὑπεδέχθη τὰς ἐπισκέψεις ὅλων τῶν Προκρίτων.

Ἡ εὐλάβεια τῶν κατοίκων ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος καθὰ ἡ ἐκείνη ἐρχομὸς του τοῖς ἐφαίνετο, ὅτι δὲν ἦτον ὁ Πατριάρχης, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἴδιος Χριστός. Διὰ τοῦτο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ γέροντες, κατέβαινον ἀγγεληδὸν κάτω εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ συνεθλίβοντο, συντρέχοντες τίς πρῶτον νὰ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα του, ἢ τὸ ἐνδυμά του, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ὅτε ἐπλησίαζον ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν ἑκαμνον τὸν σταυρὸν του, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσθενεῖς, βασταζόμενοι καὶ οἱ γέροντες χειραγωγούμενοι, ἤρχοντο διὰ νὰ λάβωσι τὴν εὐλογίαν του.

Τρεῖς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν διήρκεσεν ὁ ἀσπασμὸς καὶ ἡ συρροή τῶν κατοίκων, ὥστε δὲν ἔλαβεν ὁ Πατριάρχης ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ οὔτε μιᾶς ἀνάπαυσις, καὶ ἐπειδὴ ἐκουράζοντο αἱ χεῖρές του, οἱ ἐκεῖ περιεττάμενοι διάκονοι του διὰ νὰ τὸν ἁ-

νακουρίζωσιν, ἦσαν ἡναγκασμένοι νὰ τῷ ὑποσφρίξωσι τὰς χεῖρας. Ἡ εἰδήσις τῆς εἰς Ὑδρας ἀφίξεώς του ἐξηπλώθη αὐθημερόν εἰς Πελοπόννησον, καὶ ἔσπευσαν πολλοὶ Ἱερεῖς καὶ εἰς Ἀρχιερεὺς ἀνεψίος του νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ Ναύπλιον εἰς Ὑδραν πρὸς προσπάντησίν του.

Ἐπιθυμῶν δὲ ὁ Πατριάρχης νὰ εὐχρηθῇ τοὺς κατοίκους, ἔκαμε συλλειτουργὸν τὴν προσεχῆ Κυριακὴν, ὁμοῦ μὲ ὄλους τοὺς Ἱερεῖς καὶ Ἀρχιερεῖς καὶ μὲ τὸν Ἡγούμενον τοῦ Μοναστηρίου, ὅστις εἶχεν ἰδιαιτέρον προνόμιον νὰ φορῇ καὶ αὐτὸς μῆτραν καὶ Ἀρχιερατικὴν στολὴν. ὅθεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὑπερῆξεν ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν θρησκευτικὴν κατάνυξιν τῶν κατοίκων καὶ διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν, ἣν παρίστανεν ἡ παρουσία τοῦ Πατριάρχου μετὰ τῶν συλλειτουργούντων Ἀρχιερέων. Ἀφ' οὗ δὲ ἐτελέσθη τὸ μνηρόσυνον τῶν κατοίκων, ὁ Πατριάρχης ἐξεφώνησε λόγον κατὰλληλον εἰς τὴν περίστασιν ἐκείνην, μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς Ἱερουργίας ὁ Πατριάρχης μετὰ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων ἐνδεδυμένωι ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ, καὶ φάλλοντες τὸν συνήθη πολυχρονισμόν συνώδευσαν αὐτὸν μέχρι τῆς κατοικίας καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ.

Ὁ Πατριάρχης ἐνδιατρίψας εἰς Ὑδραν ὀλίγας τινὲς ἡμέρας καὶ ἀποχαιρετήσας τοὺς κατοίκους ἐγκαρδίως μ' εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ ὑπὸ τὸν ἥχον τῶν κωδῶνων καὶ κανονοβολισμῶν, ἀπέπλευσεν ἐκεῖθεν καὶ μετέβη εἰς Ναύπλιον. Ἀς ἔλθωμεν πάλιν εἰς τὸ προκείμενον.

Παλαιόθεν ἐφάνησαν ἀρκεταὶ γυναῖκες μὲ φρόνημα ἀνδρικόν καὶ μετὰξὶ πολλῶν ἄλλων παραδειγμάτων ἀρκεῖ μόνον τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα, τὸ ὁποῖον

δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς διάγνωσιν τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Πρὶν τῆς ἐλεύσεως τοῦ περιφθίμου Βούλγαρη, ὅτε ἐδατίλευσεν ἡ ἀναρχία εἰς τὴν Ὑδραν, ὡς προεῖρέθη δύο γενεαί, ἡ μὲν τοῦ Δημομαῦ λεγομένη, ἡ δὲ τοῦ Χ. Κουρκούτη, ἐλθοῦσαι εἰς ἔριδας πρῶτον, ἔπειτα εἰς ῥῆξιν, ἐξῆλθον εἰς τι μέρος ἐπίπεδον ἔξω τῆς χώρας ἵνα μονομαχήσωσιν. Ἡ εἰδησις αὕτη ἐπέσυρε τὴν γενικὴν ἀπάντων προσοχὴν, καὶ ἐκ διαφόρων μερῶν θεαταὶ συνέρρευσαν εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, οὐδεὶς ὁμῶς ἐξ αὐτῶν ἔλαβε τὴν τόλμην, εἴτε δὲν ᾔθέλῃσε νὰ ἐπέμβῃ διὰ νὰ καταπραύνη τὴν μανίαν των. Μία μόνη γυνή, πλέον μεγαλέψυχος, Μαρία Εὐγακόρσaina καλουμένη, ἔλαβε τὴν τόλμην νὰ προλάβῃ τὰ ὀλέθρια παρεπόμενα τῆς συμπλοκῆς ταύτης.

Βλέπουσα τὴν σύγκρουσιν μακρόθεν, ἔτρεξεν ἀμέσως μὲ φρόνημα τῷ ὄντι ἀνδρικόν καὶ διασχίσασα τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν, ἐπήδησεν ἀφάθως ἐν τῷ μέσῳ τῶν διαμαχομένων, καὶ ὡς τοὺς ἐπλησίασεν, ἐ-
 » φώναξε μὲ φωνὴν στεντόρειον, δὲν αἰσχύνεσθαι,
 » ἀνόητοι, συμπάτριῶται ὄντες, νὰ μάχεσθε ἀνάμε-
 » σόν σας ἀπανθρώπως ; ἀλλὰ ποῦ νὰ ἀκουσθῶσιν οἱ
 χρυσοὶ λόγοι τῆς ! διότι προσηλωμένοι εὐτοὶ εἰς τὴν
 σύγκρουσιν καὶ ἀναμμένοι ἀπὸ ὀργὴν οὔτε ἤκουον,
 οὔτε προσοχὴν τινὰ ἐδίδον εἰς τὰς φωνάς τῆς· αὕτη
 ὁμῶς τί κάμνει τότε; Θεωροῦσα, ὅτι δὲν ἰσχύουσιν
 οἱ λόγοι τῆς, δὲν τρομάζει τὰ ξίφη ἀλλ' ὀρμᾷ καὶ
 ῥίπτεται εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλιζομένη
 τοὺς μὲν, παρακαλοῦσα τοὺς δέ, ἐπὶ τέλους ἀρπάξου-
 σα τὰ ξίφη αὐτῶν, καὶ διὰ τινος μαγικῆς δυνάμεως
 ἴσχυσε νὰ καταπραύνη τὸ φούσκωμα τῆς καρδίας

των, καὶ νὰ μεταβάλλῃ μετ' ὀλίγον τὴν μαρίαν των εἰς ἡμερότητα.

Δὲν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ τὸ περίεργον εἶναι, ὅτι διὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς πειθοῦς τῶν λόγων τῆς, ἴσχυσεν, ὥστε κρατοῦσα τοὺς βραχίονάς των νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, μετ' τὴν ἐπικρότησιν καὶ τὸν θαυμασμόν τῶν θεατῶν, ὅπου τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ συνδιαλλάγῃσι καὶ ἐξ ἐχθρῶν ἀσπονδῶν νὰ τοὺς κάμῃ τοῦ λοιποῦ νὰ γίνωσι φίλοι ἐγκάρδιοι, ὥς νὰ μὴν ὑπῆρξέ ποτε διχόνοια μεταξὺ αὐτῶν. Ακολουθῶς ἔβηλε τράπεζαν καὶ συνέφαγον καὶ συνέπιον ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Μετὰ δὲ τὴν εὐθυμίαν ἐχωρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ Ἀκούσατε καὶ ἄλλο περίεργον.

Ἡλοίαρχός τις, οἱ λογύνατος ὢν, καὶ τοι ἔχων σύζυγον ὠραίαν, καὶ σώφρονα, συνεκοινῶναι μετ' αὐτὸς ἑταίρας. Ἡ σύζυγός του, φρόνιμος οὖσα, ἐπροσπάθει διὰ τῶν συμβουλῶν τῆς νὰ τὸν ἐπαναγάγῃ εἰς τὰ σύζυγικά καθήκοντά του, πλὴν εἰς μάτην, ἕως οὗ ἐξαντληθείσης τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐτοχάσθη νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν διὰ τοῦ ἐξῆς ἀνδρικοῦ στρατηγήματος.

Ἐυνείθιζεν οὗτος νὰ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας του λάθρα τῆς συζύγου του ἐν καιρῷ νυκτός. Ὅθεν παραφυλάττουσα τὰ διαβήματά του καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν ἐξερχόμενον τὴν νύκτα κατὰ τὸ σύν ηθες, τὸν ἐπῆρεν ἀμέσως τὸ κατόπιν, καὶ διασταυρώσασα τὴν ὁδόν, ἐφάνη αἶφνης ἔμπροσθεν τοῦ συζύγου τῆς. Οὗτος τεθορυβημένος ἐκ τῆς παρουσίας τῆς, Γόναι, τῆς λέγει, ποῦ ὑπάγεις εἰς τοιαύτην ὥραν; Ἐκεῖ, ὅπου ὑπάγεις καὶ σὺ, τοῦ ἀποκρίνεται, ἢ μήπως νομίζεις, ὅτι μόνον εἰς τοὺς ἀνδρας εἶναι συγχωρημένον νὰ παρεκτρέ-

πωνται τῶν καθηκόντων των; Ἡξευρε λοιπόν, ὅτι τοῦ λοιποῦ ὅ,τι πράττεις θὰ πράττω. Ταῦτα εἰποῦσα, προσεποιήθη περαιτέρω πορεύεσθαι. Οἱ λόγοι οὗτοι, προσφερθέντες μετὰ σταθερότητος, ἔκαμαν αὐτὸν νὰ συναισθανθῇ τὸ σφάλμα του· ὅθεν τῆς λέγει, γύναι σοῦ ζητῶ συγγνώμην καὶ εἰς τὸ ἐξῆς σοῦ ὑπόσχομαι, ὅτι θέλω εἶσθαι σωφρονέστερος. Ταῦτα εἰπὼν, ἔλαβεν αὐτὴν διὰ τοῦ βραχίονος καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν των χαίροντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ.

Συνήθεια τῶν Γάμων.

Οἱ παλαιοὶ ἐσυνήθιζον πρώτως νὰ μνηστεύωσι τὰ τέκνα των ἀπὸ τὴν δεκαετῇ καὶ ἐπταετῇ ἡλικίαν. Ἐνεκα τούτου συνέβαινε νὰ διαλύωνται συνεχῶς οἱ ἀρ-
 βάζωνες, ὅταν ἤρχοντο εἰς νόμιμον ἡλικίαν οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες, ὁ δὲ ἀνατρέπων τὴν μνηστείαν, εἶχον νόμον νὰ ζημιῶνται μὲ καταβολὴν προστίμου, ὥστε ὁ ἀρράβων ἀπεδίδατο διπλάσιος. Οἱ γονεῖς, καθὼς ἐμνήστευον τὰ τέκνα των πρώτα, οὕτω καὶ ὑπάνδρευαν αὐτὰ ἐνωρίς, καὶ ἡ νόμιμος πρὸς γάμον ἡλικία ἦτο τότε συνήθης, διὰ μὲν τοὺς νέους τὰ 18 ἕως 20 ἔτη, διὰ δὲ τὰς νεάνιδας τὰ 16. Ὅτε δὲ ὑπερέβαινον τὴν ἡλικίαν ταύτην, δὲν εἶχον πλέον ὑπόληψιν, διὸ κα σπανίως ἠκολούθει τοῦτο. Αὕτη ὁμως ἡ συνήθεια συνέβαινε πολὺ εἰς τὸν πληθυσμὸν τῶν κατεί-
 κων. Ὁ πατήρ τῆς νέμης ἦταν εἰς χρεὸς νὰ ζητῇ τὸν γαμβρὸν, διότι χωρὶς τῆς συγκαταθέσεώς του ὁ γάμος δὲν ἐκτελεῖτο· ὅταν δὲ αἱ νέαι ἦσαν ὀρ-

φαναί, οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ὑπεῖχον τόπον πατρός, καὶ ἔχου την φροντίδα νὰ τὴς ὑπανδρεύωσι καὶ τὰς ἐπροικίζωσι μὲ ἐξοδά των, διὸ καὶ δὲν ἠδύναντο οὗτοι νὰ νυμφευθῶσιν, ἐὰν πρῶτον δὲν ὑπάνδρευον τὰς ἀδελφὰς των. Αὕτη δὲ ἡ συνήθεια διατηρεῖται μέχρι σήμερον ἀπαράλλακτως.

Ἀφ' οὗ ἐτελείωνε τὸ συνοικέτιον, ὁ ἀρράβων ἐγίνετο ἄνευ ὀρησκευτικῆς τελετῆς· ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῦ νυμφίου, συνωδευμένοι ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς των, συνηθορίζοντο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, ὅπου ἔκαμνον τὸν δεῖπνον. Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἐπρόσφερον ὁ πενθερός εἰς τὴν μελλόνυμφον δι' ἀρράβωνα δακτύλια καὶ νομίσματα ἀργυρᾶ, συγκεῖμενα ἀπὸ ἐξητάρας, εἴτε ἑκατοστάρας τῆς Τουρκίας, τὰ ὅποια ἐφόρουν περὶ τὸν λαιμὸν τῆς νύμφης, εἴκοσιν ἕως τεσσαράκοντα κομμάτια εἰς ὀρμαθίας. Ἀφ' οὗ ἐπλουτίσθησαν περὶ τὸ 1803 ἐπρόσφεραν δακτύλια ἀπὸ ἀδάμαντας καὶ χρυσᾶ νομίσματα συνιστάμενα εἰς τεσσαράκοντα ἕως ἐξήκοντα δούπιας τῆς Ἰσπανίας καὶ εἰς ἄλλα τόσα διαφόρων εἰδῶν φλωρία, μὲ τὰ ὅποια ἐπεφόρτιζον τὰς νεάνιδας εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε πολλάκις ἐπληγόνετο ὁ τράχηλός των ἀπὸ τὸ πολὺ βάρος τῶν φλωρίων, καὶ ὅταν διέβαινον καθ' ὁδὸν ἤκούετο μακρόθεν ἡ σύγκρουσις των καὶ ἀπετέλει ἦχον ἐναρμόνιον, ὥστε ἐνόμιζέ τις, ὅτι διέβαινε κἀνὲν κερβάνι.

Αὕτη ἡ χυδαῖκή συνήθεια δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διατηρηθῇ, ἀφ' οὗ ἐπολιτίσθησαν, διότι ἀπὸ τὸ 1810 ἀπεσκοράχισαν τὰ φλωρία καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐπροσφέροντο εἰς τὰς νεάνιδας σταυροί, εἴτε ἀετοί· ἀδαμάντινοι, μαργαρίται, κ. τ. λ. οἱ δὲ γονεῖς τῆς νύμφης ἐπρόσφερον εἰς τὸν μελλόνυμφον δακτύλιον πολί-

τιμον καὶ ἐν ῥινόμακτρον μεταξωτόν, ἢ χρυσοκέντητον, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁποίου εἶχον κομπόδεμα μίαν δούπιαν. Αἱ νέαι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους δὲν ἔφερον εἰς τοὺς ἄνδρας τῶν ἄλλων προῖκα, εἰμὴ τρεῖς ἱματισμοὺς, ὀλίγα τινὰ ἐπιπλα καὶ σκεὺ ὀλίγης τιμῆς ἄξια, πεντήκοντα δὲ ἕως ἑκατὸν τὸ πολὺ γρόσια. Ἐφερον ὅμως πρὸ πάντων τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἀπλοϊκότητα. Προϊόντος τοῦ καιροῦ ἀνέβη ὁ ἀριθμὸς τῆς προικὸς βαθμηδὸν ἀπὸ πεντακόσια ἕως χίλια γρόσια· μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Γαλλίας ὑπερέβη τὰ χίλια διστήλα καὶ ἔφθασε μέχρι τῶν δέκα χιλιάδων διστήλων. Σημειωτέον δὲ, ὅτι τὰ συνοικέσια ἐγίνοντο ἄνευ προικοσυμφώνου· ἐπέχε δὲ τὸν τόπον αὐτοῦ ὁ προφορικὸς λόγος, ὁ δὲ γάμος ἐγίνετο ὡς ἀκολούθως κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς Ὑδρας.

Τὴν περαμένην τοῦ Γάμου, ἦτοι τὸ Σάββατον, δύο ὥρας M. M. ἤρχοντο πλῆθος ναυτῶν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Νύμφης, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ὑπερέβαινεν ἐνίοτε τοὺς ἑκατὸν, ὅπου λαμβάνοντες ὅλα τὰ σκεὺ τῆς προικὸς εἰς τὰς χεῖρας ὁ καθείς κατὰ σειρὰν ἀνὰ ἐν ἐπίπλον, τὰ μετεκόμενον ἐκείθεν μὲ μεγάλην παράταξιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νυμφίου μετὰ μουσικῶν ὀργάνων, καὶ μὲ τὸν κανονοβολισμὸν τῶν ἐλλιμενισμένων πλοίων τῶν δύο μελλονύμφων. Αὕτη ἡ πομπὴ ἐγίνετο πρὸς ἐπίδειξιν, διὰ νὰ ἴδωσιν οἱ παρὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ παράθυρα ἱστάμενοι θεαταὶ τὴν πληθύν τῶν ἐπίπλων. Ἡ συνήθεια αὕτη ὡς καὶ ἄλλαι πολλαὶ ὑδραϊκαί, ὑπῆρχόν καὶ ὑπάρχουσιν εἰσέτι εἰς πολλοὺς τόπους τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ μητέρες, τῶν ὁποίων ἡ ἀγάπη ἐσκότιζε τὰς κεφαλὰς, ἠταίμαζον πρὸ χρόνων ἱκανῶν διὰ τὰς θυγατέρας τοὺς λαμπροτέρους στολισμοὺς, πρόσπα-

Θεῶται νὰ ἐνόσωσιν, ὅ,τι δύνανται νὰ ἐφεύρωσιν ὁ πλοῦτος καὶ ἡ πολυτέλεια. Διὰ τοῦτο αἱ στολαὶ τῆς νύμφης ἅπασαι ἦσαν σχεδὸν πολύτιμοι ἀπὸ μέταξαν καὶ χρυσίον κεντημέναι, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς συνίστατο κατ' ἀρχὰς εἰς εἴκοσιν ἔως τεσσαράκοντα, καὶ βαθμηδὸν κατήντησαν ἐσχάτως νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν ἑκατὸν, δηλαδή ἑκατὸν ὑποκάμισα μεταξωτά, ἑκατὸν φουστάνια, ἑκατὸν σκουφώματα κ.λ. ἐκτὸς τῶν πρὸς χρεῖαν ἀναγκαίων σκευῶν τοῦ οἴκου, ἅτινα ἐκόστιζον χιλιάδας ταλλήρων.

Κατὰ δὲ τὴν ἐσπέραν τοῦ ἰδίου Σαββίτου συναθροισμένοι οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς ἔκαμνον τὸν δεῖπνον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ νυμφίου· ἐποίουν δὲ τοῦτο διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν ζύμην τῆς ἀρτοποιίας τοῦ Γάμου, ἧτις ἐγίνετο μετὰ μουσικῶν ὀργάνων, καὶ ἔρριπτεν ὁ καθείς εἰς τὴν σκάφην ἀνὰ ἓν δίστηλον, εἴτε ἐν φλωρίον· τὰ δὲ συναχθέντα χρήματα ἐλάμβανον ὡς δῶρον αἱ ἀρτοποιοί· τὰ αὐτὰ ἐγένοντο ἀποραλλάκτως καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Νύμφης.

Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἀπὸ πρωίας συνηθραίζοντο ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νυμφίου, καὶ ἐκεῖθεν κινουντες ἐν πομπῇ, ἤρχοντο εἰς τὴν τῆς νύμφης. Ὅθεν παραλαμβάνοντες αὐτὴν ἐσυνώδευαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, παρακολουθοῦντες κατόπιν καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι. Μετὰ δὲ τὴν θείαν Ἐπευργεῖαν ἐτελεῖτο ἡ τελετὴ τοῦ γάμου καὶ ἐκεῖθεν ἐσυνώδευαν πάλιν τὴν νύμφην καὶ τὴν ἑφεσον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νυμφίου. Μετὰ ταῦτα ἐδίδετο συμπόσιον λίαν πολυέξοδον, οἱ δὲ κανονοθελισμοὶ τῶν πλοίων ἐγένοντο ἀκαταπαύστως δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Τὴν ἄλλην Κυριακὴν ἐγίνετο ἄλλο συμπόσιον εἰς

τὴν οἰκίαν τῆς Νύμφης, τὸ ὅποσον ἐλέγετο ἀντίγαμος, ὅπου παρευρίσκοντο οἱ αὐτοὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι τῶν νεονύμφων. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ συμποσίου παρέδιδεν ὁ πατὴρ τῆς νύμφης τὴν ὑποχρεῖσσαν προῖκα εἰς τὸν γαμβρόν του.

Ἐπειδὴ καὶ περὶ γάμου ὁ λόγος, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἔξω τοῦ σκοποῦ νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν περιγραφὴν τῆς ἀρχαίας συνηθείας τοῦ Γάμου, τοῦ ὁποίου ἡ τελετὴ ἦτον εἶδος τι κωμωδίας μᾶλλον, ἢ ἱεροπραξίας, καθότι ἐγένετο τόσον ἀλλοκοτῶς, ὥστε εἶχε πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τὰ ὄργια, τὰ ὁποῖα ἐτέλουν τὸ πάλαι οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Βάκχου, διὸ καὶ φαίνεται ὅτι ἦναι λείψανον αὐτῆς, καὶ ἰδοὺ πῶς ἐγένετο, ὅταν ἀκόμη ἡ χώρα τῆς Ἰδρας ἦτο περιωρισμένη ἐπάνω εἰς τὴν Κιάφαν.

Ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες τὴν Κυριακὴν τὸ πρῶτ' ἐνηθροίζοντο οἱ μὲν ἡμίσεις εἰς τὸν οἶκον τοῦ νυμφίου, οἱ δὲ ἄλλοι εἰς τὸν τῆς νύμφης, διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ Γάμου, πλὴν μετῃμαρτυρημένοι οἱ μὲν ἄνδρες μὲ γυναικεῖα φορέματα, αἱ δὲ γυναῖκες ὡσαύτως, καθὼς συνηθίζουν σήμερον τὴν Ἀποκρέω, οἵτινες περιϊστάμενοι εἰς τὸν στολισμὸν τῶν μελλονύμφων, ἐτραγώδουν μὲ τὸν ἥχον τῶν λυρῶν ἐγένετο δὲ ὁ στολισμὸς αὐτῶν οὕτω πως.

Ὁ Νυμφίος ἄρ' οὐκ ἐνεδύετο τὰ καλῆτερά του φορέματα, τὸν περιέβαλον ἐπ' αὐτῶν ἐν ἔνδυμα μακρὺ, μπινίσι λεγόμενον Τουρκιστί, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐτύλιον Σερβέτταν ποικιλόχρουν καταστολισμένην μὲ διαφόρων εἰδῶν λουλούδια, ἀκολούθως ἐκρέμνων εἰς τὸν δεξιὸν ὤμὸν του ὑπερμεγέθη κουλούραν κατασκευασμένην ἀπὸ τῆν προτεραίαν μετὰ

μέλιτος καὶ ἀλεύρου, εἰς δὲ τὸ ἀρίστερόν πλευρόν
τὸν ἐξώνυον σπαθίον, ὅπερ ἐστήμαινε τὴν ὑπεροχὴν
καὶ ἐξουσίαν, ἣν εἶχεν ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῆς γυναικός.

Τὸ αὐτὸ ἐποίουν συγχρόνως καὶ οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς
Νύμφης περιεστάμενοι, τῆς ὁποίας τὴν κεφαλὴν ἀφ'
οὗ ἐκτένιζον καὶ εὐτρέπιζον αἱ γυναῖκες, τὴν περιέ-
βαλλον ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων τῆς ἐν μπινίσαι ὁμοίον
σχεδὸν μὲ τὸ τοῦ νυμφίου. Ἀκολουθῶς ἐσκέπαζον
τὴν κεφαλὴν τῆς μὲ μίαν καλύπτραν λευκὴν, ἐμπο-
λίαν ὀνομαζομένην, κεντημένην μὲ μαῦρα στίγματα
εἰς τὰς δύο ἄκρας αὐτῆς, ἔχουσαν ἐπίσης κροσοῦς
(φούντας) καὶ κλωσὰς, εἰς τρόπον ὥστε ἡ μὲν μία ἄ-
κρα ἐδένετο εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς, ἡ δὲ ἄλλη κατέ-
βαινε διὰ τῶν ὤμων, καὶ ἐκρέματο εἰς τὰ ὀπίσθιά
τῆς. Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἐμπολία καὶ τὰ δύο μπινίσαι
κατεσκευασμένα ἐπέτηδες ἀπὸ τοῦ κοινὸν τῆς χώρας,
ἐβάλλοντο κατὰ μέρος μετὰ τὸν Γάμον, διὰ νὰ χρη-
σιμεύσουν καὶ ἄλλοτε δι' ἄλλους μελλονύμφους.

Ἐπάνω δὲ τῆς ἐμπολίας ἐπέβαλεν καὶ τρία πτερὰ
τοῦ Παγωνίου, σεργούτζια καλούμενα Τουρκιστί, καὶ
ἐπὶ τέλους καλύπτονται τὸ πρόσωπόν τῆς μὲ ἐρυ-
θρὰν σκέπην, κατερχομένην μέχρι τοῦ ἐδάφους, τὴν
ἐκάθιζον ἐπὶ καθήκλας, καὶ οὕτω κρατοῦσα τὰς χει-
ρας ἐνωμένας ἔσωθεν τῆς σκέπης χωρὶς νὰ κινῆται,
οὔτε νὰ λαλῇ διόλου, ἀλλ' ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς
τῆς προσηλωμένους κατὰ γῆς, ῥεπρίμενεν ἕως οὗ
ἔλθῃ ὁ μέλλων νυμφίος τῆς, αἱ δὲ περιεστάμεναι γυ-
ναῖκες τῆς ἐσφάγγιζον τὸν ἰδρώτα. Τῶν προπαρα-
σκευῶν τελειωθισῶν, εἰδοποιούμενος ὁ νυμφίος ἐξήρ-
χετο τῆς πατρικῆς οἰκίας μεθ' ὅλης τῆς συνοδείας
του, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ παραλάβῃ τὴν μελλονύμφον
καὶ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἣ δὲ τελετὴ
ἐγίνετο κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.

Προηγούντο ἔμπροσθεν διάφοροι σωμαῖται καὶ προπορευομένων τῶν ἱερέων ἠκολούθει κατόπιν ὁ νυμφίος μεθ' ὅλης τῆς συνοδείας του σὺν γυναίξϊ καὶ τέκνοις, οἵτινες καθ' ὅλην τὴν Βακχικὴν πορείαν τῶν συνεκρότου χοροῦς, τραγουδοῦντες μετ' ἀλλήλων φωνάς, συνωδευμένοι ἀπὸ τῶν ἤχων τῶν λυρῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἀντήχουν ὅλοι οἱ δρόμοι ἀπὸ τῶν φωνῶν τῶν καὶ τὴν πυρσυχρότησιν τῶν πυροβόλων, ἕως οὗ προσήγγιζον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.

Ἄμα δὲ ὁ ἤχος τῶν προπορευομένων λυρῶν ἀνῆγγελε τὴν ἔλευσιν τοῦ Γαμβροῦ, αἱ περιστάμεναι γυναῖκες ἐσήκωναν τὴν νύμφην ἀπὸ τῆς καθήκλιαν καὶ ἵστατο ὀρθία, ἕως οὗ παρουσιαζόμενος ὁ νυμφίος πρὸ τῆς εἰσόδου καὶ προσεγγίζων τὴν θύραν, ἔσυρεν ἀμέσως τὸ σπαθίον του, καὶ ἐκτύπη σταυροειδῶς τρεῖς τοὺς παραστάτας τῆς θύρας· εἶτα δρᾶντων εἰς χεῖρας του τὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου του κρεμαμένην κουλούραν, τὴν διμελίζε μετ' ὁ σπαθίον εἰς τέσσαρα τεμάχια, τὰ ὅποια ἔρριπταν ἐνδον τῆς οἰκίας καὶ τὰ διμοιρίζοντο οἱ περιστάμενοι. Ἀφ' οὗ ὁ γαμβρὸς ἐτελείωνε τὴν πράξιν ταύτην, ἀπεσύρετο καὶ ἵστατο ὀρθίως ἐξώθεν τῆς θύρας. Τότε ὁ ἀδελφὸς τοῦ γαμβροῦ, ἡ ἐν ἑλλείψει τούτου πλήτιέστερος συγγενής, πρῶτος πρὸ πάντων εἰσῆρχετο, ὅπου εὐρίσκων τὴν νύμφην ἵσταμένην καὶ κρατοῦσαν εἰς χεῖρας τῆς ἀγγείου, ἀφ' οὗ τὴν ἀπῆλθε τῆς ἐφόρει δακτύλιον ἀργυροῦν· κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆρχοντο καὶ ὅλοι οἱ συνοδεύοντες αὐτὴν οἵτινες, ἀφ' οὗ ἔρριπτον εἰς τὸ ἀγγεῖον ἀπὸ ἐν νόμισμα ἀργυροῦν, ἐξήρχοντο τῆς οἰκίας.

Μετὰ τὸ φιλοδώρημα τοῦτο, ὅπερ συνέτεινε πολὺ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς περιουσίας τοῦ νυμφίου, διότι ἐσυνάχθητο ἀρκετὴ ποσότης ἀργυρίου, ἐπαρουσιάζετο

εἰς τὴν θύραν ἢ μίτηρ τῆς νύμφης, ἥτις, ἀσπαζομένη
τον Γαμβρόν τρίς, τοῦ ἐφόρει πρῶτον δακτύλιον,
δεύτερον ἔρριπτεν ἔνδον τοῦ ὑποδήματός του ἐν ἄρ-
γυροῦν νόμισμα, τὸ ὅποσον ἐσήμαινεν ἡ πατὴρ πάντο-
τε ἐπ' ἀργυρίου, τοῦτέστιν ἵνα ἀποκατασταθῇ πλούσιος,
καὶ τρίτον τὸν ἐφιλοδώρει ἐν ῥινόμακτρον μεταξω-
τὸν, συνωδευμένον ὁμῶς μὲ ἐν ῥάπισμα τόσον σφο-
δρὸν, ὥστε ἐκκοκίνιζεν ἡ παρειαύ του. Ἡ προδξίς αὐ-
τῇ ἦτο καὶ ἀστεία, πλήν ἐλ οἰκίετο τότε καὶ ὡς ση-
μεῖον φιλοστοργίας· τὸ αὐτὸ ἐποίουν καὶ αἱ προσερ-
χόμεναι ἄλλαι γυναῖκες, φιλοδωροῦντες αὐτὸν μὲ τὸ
ῥάπισμα καὶ τὸ χειρόμακτρον, τὸ ὅποσον ἔρριπτον
ἐπὶ των ὤμων του. Ὡς φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης εἰς
ποῖαν δυσάρεστον θέσιν διέκειτο ὁ δυστυχὴς Γαμ-
βρός μετὰ τόσα ῥαπίσματα, καὶ ὅμως ἦτον ὑποχρε-
ωμένος νὰ στέκῃ ἀκλόνητος, διότι ἡ ἐθιμοταξία τὸν
ὑπεχρέωνεν νὰ μὴ κινῆται δι' ἰόλου, καὶ νὰ τὰ ὑποφέρῃ
μετὰ μεγίστης ὑπομονῆς, πλήν εἶχε καὶ παρηγο-
ρίαν, διότι αἱ δύο εἰς τὰ πλάγια του ἰστάμεναι γυ-
ναῖκες εἶχον τὴν φροντίδα ὅταν αὐτὸς ἰδρῶνεν, ἡ μὲν
μία νὰ σπογγίζῃ τὸν ἰδρῶτά του, ἡ δὲ ἄλλη νὰ συνά-
ζῃ τὰ ἐπὶ τοῦ ὤμου του χειρόμακτρα, ἅτινα τυλίσου-
σα εἰς ἕτερον, ἐβάστα καθ' ὁδὸν μέχρι τῆς εἰς τὸν
οἶκον ἐπιστροφῆς τοῦ νυμφίου. Ἀφ' οὗ ταῦτα πάντα
ἐγίνοντο εἰς τὴν εἰκίαν τῆς νύμφης, ἐνούμεναι αἱ
δύο συνωδία τῶν μελλονύμφων, ἤρχοντο εἰς τὸν να-
ὸν, ὅπου ἐτελεῖτο ἡ συνήθης τελετὴ τοῦ στεφανώ-
ματος.

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς ἱεροπραξίας, προηγουμέ-
νου τοῦ νυμφίου μετὰ τῆς συνοδίας, ἐξήρχοντο τοῦ
ναοῦ, θαδίζοντες μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς προανε-
φέραμεν. Παρακολουθοῦντες δὲ τὸ κατόπιν καὶ ὅλη

ἡ συνοδία τῆς Νύμφης, ἣτις ἔχουσα τὰς χεῖρας ἡνωμένας ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ στηριζομένη εἰς τοὺς βραχίονας τῶν δύο νυμφαγωγῶν, ὄντων ἐκ τῶν στενωτέρων συγγενῶν αὐτῆς, ὡδὴ γεῖτο παρ' αὐτῶν· ἐβάδιζε δὲ τόσον βραδέως, καθότι τὸ σῶμά της κλίνοῦσα εἰς τὰ ἔμπροσθεν, τὴν δὲ κεφαλὴν εἰς τὰ ὀπίσθεν ἔχουσαν, ὥστε μετὰ βίας ἐν διαστήματι ἐνὸς λεπτοῦ ἔκαμνε πέντε βήματα, ἐπειδὴ οὕτως ἀπῆται ἡ ἐθιμοταξία καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ βαδίζῃ, ἵνα μὴ κατηγορηθῇ.

Ἄφ' οὗ δὲ τοιοῦτοτρόπως περιεφέρετο καθ' ὅλον τὸ χωρίον διὰ νὰ δέχεται ὅλων τῶν κατοίκων τὰς εὐχάς, προσπελάζουσα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νυμφίου, ἐκράτει εἰς χεῖρας ῥῶδι, ὅπερ ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς, καὶ ἄφ' οὗ ἐκτύπα μὲ αὐτὸ σταυροειδῶς τοὺς τέσσαρας παραστάτας τῆς θύρας τρίς, τὸ ἐρρίπτε κατὰ γῆς ἔνδον τῆς οἰκίας μὲ δύναμιν διὰ νὰ σκορπίσῃ. Σημειωτέον, ὅτι μετὰ τῶν ἄλλων προλήψεων ἐξελάβανον τὸ ῥῶδι, ὡς σύμβολον πολυτεχνίας.

Μετὰ τὴν πράξιν αὐτὴν ἐξήρχοντο τῆς οἰκίας οἱ γονεῖς τοῦ νυμφίου πρὸς ὑποδοχὴν τῆς νύμφης, καὶ ἐναγκαλιζόμενοι πρῶτον τὴν νύμφην ἔπειτα τὸν υἱόν των, ἡσπάζοντο ἀμφοτέρους τρίς· ἐπομένως ὁ πατὴρ κρατῶν ἀνὰ χεῖρας μίαν πίτταν, ἐν τεμάχιον τυροῦ καὶ ἕτερον ἀπὸ ὀξύγγιον προβάτου, ἐπέθετεν αὐτὰ ἐπ' ὤμων τῶν νεονύμφων· συγχρόνως δὲ περιβαλὼν ἀμφοτέρους μὲ ἐν χειρομάνδυλον καὶ σύρων αὐτοὺς, τοὺς εἰσῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν. Τὰ ἀνωτέρω τρία εἶδη ἐδήλουν τὴν εὐχμερίαν καὶ τὴν μακροβιότητα, διγλαδὴ νὰ ζήσωσι τόσον, ὥστε νὰ λευκανθῶσιν αἱ τρίχες αὐτῶν, ὡς τὸ τυρίον καὶ τὸ ὀξύγγιον· τὸ δὲ χειρόμακτρον, τὸ ὁποῖον ἦτο βαμ-

βακίρον καὶ ὠνομάζετο πρὸς τῶν κατοίκων Μεσ-
σάλα, εἶχε μᾶκρος εἴκοσιν ἕως τριάκοντα πήχεων.

Μετὰ τὴν εἴσοδον τῶν νεονύμφων εἰσέρχοντο
παραχρῆμα σωρηδὸν καὶ ὅλοι οἱ παρακολουθοῦντες
αὐτοὺς, ὠθοῦντες καὶ ὠθούμενοι, ἐπευχόμενοι αὐ-
τοὺς μὲ ἀλλαλαγμοὺς καὶ εὐφημίας· ἐν δὲ τῷ με-
ταξὺ τούτῳ αἱ γυναῖκες ἔβρναν τοὺς νεονύμφους,
ἄλλαι μὲν μὲ θαμβασκόσπορον, ἄλλαι δὲ μὲ λε-
πτοκάρυα καὶ ἄλλα σύμβολα οἰκιακῆς εὐπορίας, ἑ-
τεραι δὲ μὲ παράδας· ἐπομένως ἡ μήτηρ, κρατοῦ-
σα ποτήριον πλήρες μέλιτος μετ' ἀμυγδάλων, προ-
σέφερε καὶ ἐγεύοντο οἱ νεόνυμφοι, τὸ ὅποιον ἦτο
σύμβολον ἡδέος καὶ τερπνοῦ βίου· εἰς δὲ τὴν λοι-
πὴν συνοδίαν προσέφερον σῦκα καὶ σταφίδας μετὰ
ρακίου, ἐπειδὴ τότε δὲν ἐγνώριζον τὴν χρῆσιν τῶν
πλακουντίων καὶ ἄλλων γλυκισμάτων.

Τούτων γενομένων ἐκάθηντο μετ' ὀλίγον εἰς τὸ
γεῦμα, ὅπερ διήρκει μέχρι τοῦ μεσονυχτίου. Κατὰ
δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ἡτοιμάζετο ἡ γαμήλιος κλί-
νη, ὅπου μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν συνανακειμέ-
νων ὠδηγεῖτο ἡ νύμφη παρὰ τῆς πενθερᾶς μὲ λαμ-
πάδα, καὶ τὴν ἔθετεν ἐπὶ τῆς κλίνης. Ἀποσιωπῶ
ἤδη τὰς ἐπὶ λεπτοῦ συνηθείας τοῦ γάμου, ὡς πε-
ριττὰς· χρεωστῶ ὅμως ν' ἀναφέρω ἄλλας περιερ-
γοτέρας, αἵτινες εἰσὶν αἱ ἑξῆς.

Ὁ γάμος διήρκει ὀκτὼ ἡμέρας κατὰ συνέχειαν,
καὶ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἀνεβάλλοντο ὅλαι αἱ
ἐργασίαι τῶν κατοίκων, χωρὶς νὰ καταγίνωνται,
εἰμὴ εἰς τὴν εὐθουμίαν. Τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν τοῦ
γάμου μετὰ τὸ γεῦμα ἡ νύμφη, φέρουσα εἰς χει-
ρας ὑδρίαν οἶνου ἀπήρχετο μεθ' ὧν τῶν συγγε-
νῶν, ἐκτὸς τοῦ νυμφίου ὅμως, (ἐπειδὴ ἦτον ὑποχρεω-

μένος νά διαμένῃ εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τοὺς γονεῖς του, διότι δὲν τοῦ ἦτο συγχωρημένον νά ἐξελθῇ τῆς οἰκίας του, ἐὰν δὲ συνεπληροῦντο αἱ ὀκτὼ ἡμέραι τῆς ἐβδομάδος,) καὶ οὕτως ἤρχοντο εἰς τὰ Καλὰ Πηγὰδια μετὰ τὴν ἰδίαν προπομπήν, ἣν ἔκαμνον καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ γάμου.

Φθάνοντες ἐκεῖ, ἵσταντο ἅπαντες, κάμνοντες ἓνα κύκλον γύρωθεν τοῦ φρέατος. Ἡ δὲ νύμφη πλησιάζουσα παρὰ τὸ φρέαρ, ἔθενεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ἑνα παρὰν, νομισμάτιον Τευρκικὸν ἀντίστοιχον τοῦ λεπτοῦ, τὸν ὁποῖον ἀφ' οὗ ἤγγιζεν εἰς τὸν δάκτυλόν τῆς τριῆς, ἀπαριθμοῦσα 1, 2, 3, μετὰ τὸν τρίτον ἀριθμὸν τὸν ἐρρίπτεν ἔνδον τοῦ φρέατος, τί δὲ ἐσήμαινον οἱ τρεῖς ἀριθμοὶ οὗτοι δὲν ἠδυνήθημεν νά ἐξακριβώσωμεν. Ἀκολουθῶς περιφερομένη μετὰ τὴν ὑδρίαν ἀνὰ χεῖρας γύρωθεν αὐτοῦ τρεῖς φορές, εὐχέρωνεν ὅλον τὸν ἐν αὐτῇ οἶνον ἐντὸς τοῦ φρέατος.

Μετὰ δὲ τὴν δυσιδαίμονα ταύτην πράξιν, ἐγένοντο διάφορα παιγνίδια γελοιώδη· ἀκολουθῶς ἐνώνοντες εἰς τὰ ἄτματα τοὺς χοροὺς τριγύρω τοῦ φρέατος, πρῶτος πάντων ἤρχετο ὁ κουμπάρος καὶ ἐχόρευε τὴν νύμφην· τὸ αὐτὸ ἐποίουν καὶ οἱ ἐπίλοιποι κατὰ σειράν μέχρι τοῦ ἐσχάτου. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ χοροῦ περὶ τὴν Δύσιν τοῦ Ἡλίου προσήρχετο αὐτῆς ἡ νύμφη πρὸς τὸ φρέαρ, ἣτις ἀντλοῦσα ὕδωρ ἐγέμισε τὴν ὑδρίαν, καὶ φέρουσα εἰς χεῖρας, ἐπέστρεφε συνωδευμένη ὑπὸ πάντων εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου τοὺς ἐπερίμεναν ὁ νυμπρός, ἱστάμενος εἰς τὰ πρόθυρα τῆς οἰκίας του.

Ἀμὰ ἡ νύμφη προσήγγιζεν εἰς τὴν οἰκίαν ἦτον ὑποχωρωμένη νά χύσῃ ἀπὸ τὴν ὑδρίαν ὕδωρ διὰ νά νύψῃ ὁ νυμπρός τὰς χεῖράς του. Ἡ πρῶξις ἐγένετο

εἰς σημεῖον τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα ὑποταγῆς, καὶ περιπλέον νὰ μάθῃ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ὑπέκειτο εἰς τὴν ἐουσίαν τοῦ ἀνδρός τῆς. Μετὰ τὸ νύμφιον ἐδίδατο εἰς αὐτὸν καὶ ἕτερον ἀγγεῖον κενόν, τὸ ὁποῖον ἐγέμιζεν ἡ νύμφη ὕδωρ ἀπὸ τῆς ὑδρίας τῆς, ἔπειτα ἰστάμενοι ἀμφοτέροι, ὁ μὲν ἔσωθεν τῆς οἰκίας, ἡ δὲ ἔξωθεν ἐβρέχοντο ἀμοιβαίως διὰ τινὰς στιγμὰς χάριν ἀστεϊσμοῦ. Παντάσης δὲ καὶ τῆς γελιοῶδους ταύτης πράξεως, εἰσέρχοντο ἅπαντες ἔνδον τῆς οἰκίας, ὠθοῦντες καὶ ὠθούμενοι μὲ ἀλλαλαγμὸν, εὐοῖ, εὐάν.

Τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἐγένετο ὁ ἀντίγαμος ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς νύμφης, ὅστις ἔκλυε τράπεζαν καὶ ἐφίλευεν ὁμοῦ μὲ τοὺς νεονύμφους ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ συμποσίου παρέδιδε τὴν ὑποσχεθεῖσαν προίκα εἰς τὸν γαμβρόν του, ἥτις δὲν ὑπερέβαινε ποτὲ τὰ πεντήκοντα γρόσια, καὶ ἔπειτα ἀπέρχοντο ἅπαντες συνοδεύοντες τοὺς νεονύμφους εἰς τὴν νεόκτιστον οἰκίαν του. Ἐπεκράτει συνθήκη παλαιά, ὁ νυμφίος νὰ οἰκοδομῇ πρῶτον τὴν οἰκίαν του καὶ ἔπειτα νὰ νυμφευθῇ. Ὅλοι δὲ οἱ προσκεκλημένοι τοῦ Γάμου ἀνεξαιρέτως ἔφερον δῶρα ἐν ἐπιπλόν, ἢ ἄλλο τι σκεῦος χρήσιμον. Ἡ συνθήκη αὕτη ἦτον ἐξαιρετικὸς καὶ συνέτεινε πολὺ εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, διότι αὐθιγμὸν ἡ οἰκία ἐφοδιάζετο ἀπὸ ὅλα τὰ χρειώδη. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι τὰ δωρήματα ταῦτα ἦσαν ἀμοιβαῖα, τὰ ὁποῖα ἐναλλάξ ἕκαστος ἐχρεώσκει ν' ἀνταποδίδῃ.

Ἡ συνθήκη αὕτη τοῦ γάμου ἔπαυσε πρὸ πολλοῦ καιροῦ, διότι ὅσον ὁ πολυτισμός προεχώρει, τόσον παρήκμαζε καὶ τὸ ἔθιμον τοῦτο, καὶ τέλος ἐξέλιπον ὁλοτελῶς κατὰ τὸ 1780. Ἐπίσης καὶ ὅλαι αἱ δαισιδαίμονικαὶ πράξεις των. Δὲν πρέπει ὅμως ν' ἀπο-

ρήτῳσιν οἱ ἀναγινῶσται διὰ τὰς εἰρημένας συνηθείας, διότι οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἦσαν διωρισμένοι εἰς τοιαῦτα αἰσθήματα καὶ τοιαύτας παραξένους πράξεις. Τοῦτο δὲ μόνον παρατηροῦμεν, ὅτι καίτοι γελοιώδεις αἱ δυσιδαίμονιαι αὐται, πλὴν ὅλαι εἶχον τὴν προσφυῇ καὶ κατάλληλον σημασίαν τῶν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ὅταν ἀπενίσῃ τις προσεκτικὸν ὄμμα εἰς τὰ μισθώματα τόσων γενναίων πράξεων, ὅταν ἐμβλέψῃ μέχρι τῶν ἀδύτων διὰ τὸ ἐπιπόλαιον τυτῶν τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἀνθρωπίνης καταστάσεως πάσης ἐνεργείας, πάσης ἐπιθυμίας καὶ παντός ἀποτελέσματος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἀνακαλύψῃ τὸν δάκτυλον τῆς Θείας προνοίας ἐπὶ τὰς τύχας τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐθνικότητος.

Ὑπῆρξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡμερῶν, τῶν ἐτῶν, τῶν δεκαετηρίδων καὶ ἐτι πρόσω, ἀπηλπίσθησαν διὰ τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας. Ἐθεώρησαν τοὺς Ἀλγερίνους, ὡς καταστροφεῖς ἀδυσωπήτους τῆς τύχης τῆς Ἑλληνικῆς ναυτιλίας, εἶδαν πλήθη περιπετειῶν, καθ' ἃς ἐν ἔθῳ ἐσφαζεν, ἐλήστευε, περιεφρόναι ἐν ἄλλο· εἶδαν τὴν εὐγενεστέραν ἐθνικότητα ἐν τῇ Ἱστορίᾳ, τῆς ὁποίας εὐρίσκετο τὸ μέλλον τόσων ἐθνῶν εἰς ἀπομεμακρυσμένας τοῦ χρόνου ἐποχάς, ὑπὸ τὸν ἀγενέστερον ζυγὸν τῶν σκυβάλων τῆς Ἀσίας καὶ ἐφάνησαν ἐνίστασθαι ἀθυμοῦντες ἀπέναντι τῆς συμφορᾶς. Ἄνθρωποι τῆς μερικότητος ἀναβλέψατε πρὸς τὸν ὀρίζοντα τῆς γενικῆς τύχης τῶν Ἐθνῶν καὶ ἴδετε !!! Ἡ Ἐλευθερία εἶναι τὸ πρό-

γραμμα πάσης υπάρξεως. Εἶναι δυνατόν οἱ δοῦλοι, νὰ ᾔναι πάντοτε δοῦλοι, ἐάν τὰ παθήματα πλεονάσωσιν, ἐάν τὰ πολιτικά ἀμαρτήματα τοῦ Τυράννου βαρύνωσι τὴν πλάστιγγα τῶν ἀνομιῶν του, ἐάν ἀνατρέξωσιν αἱ κατὰλληλοι περιστάσεις, αἵτινες πάντοτε υλοθέτησαν τὴν ἐλευθερίαν, ἡ ἀνεξαρτησία δὲν εἶναι χίμαιρα, ἢ ὄχι !

Ἡ Ἑλλάς παρέχει τρανώτατον τεκμήριον τῶν λόγων τῶν πραγμάτων, διότι ἐπὶ τοιούτων ὑποθέσεων, τὰ πράγματα ἔχουσι φωνὴν καὶ ἡ ἐνέργεια δύναμιν ἐπὶ τοιούτων ὑποθέσεων, καθ' ἃς ἡ τύχη τῶν Ἑθνῶν συζητεῖται, καὶ ἡ ἐλπίς καὶ ἡ πεποίθησις δὲν εἶναι ἰδέαι κεναὶ ἀποτελέσματα. Αἱ δοκιμασίαι τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς δουλείας προπαρεσκευάσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Ἄν ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ θέλῃ τὴν γενικὴν ἐλευθερίαν τῆς, τοιαῦτα παθήματα πρέπει νὰ δεχθῇ καὶ νὰ ὑποκινήσῃ. Τότε ἐξάπτεται ὁ ζήλος τῆς ἐλευθερίας, τὸ θεῖον ἐκεῖνο πῦρ, τὸ ὁποῖον φλέγον καὶ πυρπολοῦν πανταχοῦ, ἐνσπείρει τὴν ἀπελπισίαν τῶν τυράννων.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἔχομεν εἰς τὴν παρούσαν ἱστορίαν τῶν Ὑδραίων, οἵτινες κάμνοντες τὴν ἀρχὴν, προπαρεσκευάσθησαν ἐκ τῆς Θείας προνοίας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος· διότι πραγματικῶς, ἅμα ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τῆς Ἑλευθερίας, ἐρρίψαν τὸ κηρύκειον τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἐνεούθησαν τὰ ὅπλα τοῦ Ἀρεως, μεταλλάξαντες τὰ σιτοφόρα πλοῖά των εἰς πολεμικά καὶ ἐρρίφθησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀγῶνος, ἀμιλλώμενοι καθὼς ἐν καιρῷ τοῦ ἐμπορίου, τίς νὰ ὑπερβῇ τὸν ἄλλον κατὰ τὸ κέρδος, οὕτω καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, τίς νὰ ὑπερτερήτῃ τὸν ἄλλον κατὰ τὴν γενναιότητα, καὶ ὅλοι οἱ Ὑδραῖοι συνάμα μετὰ τῶν ἄλλων δύο νηυτικῶν νήσων Σπυτιῶν καὶ Ψαρόρων συμμετείχον τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος.